

## LASTE TERVISEKONTROLI JUHENDI KOOSOLEKU PROTOKOLL

18.02.2016

Sotsiaalministeerium, Tallinn

Algus kell 14.00

Lõpp kell 16.40

Juhatas: Mare Toompuu

Protokollis: Mare Toompuu

Võtsid osa: Külli Friedemann, Tiina Käi, Katrin Poom, Pille Andresson, Reet Laidoja, Anne Minka, Vanda Kristjan, Maarja Karu, Liis Toome, Mari Laan, Marit Kuusk, Riin Naestema, Ulla Raid, Mare Toompuu, Tartust üle veebi: Sirje Sammul, Helina Pedak, Heli Grünberg.

Puudus(id): Etteteatamisega: Marje Oona, Marge Mahla, Sole-Riin Sepp, Sirje Kövermägi, Siret Läänelaid, Irma Nool, Katrin Kippar, Triinu Tänavsuu, Maret Jahu, Kai Teeäär.

Kutsutud:

### **Kuni 18-aastaste laste tervisekontrolli juhendi kaasajastamine**

#### **Päevakord:**

Käsitlusala täpsustamine ja kliiniliste küsimuste sõnastamine.

Koosolekul arutati põgusalt juhendi nime üle kas see võiks olla perekeskne lapse tervise juhend või lihtsalt lapse tervise juhend. Leiti, et juhendi nimetust võib hiljem täpsustada, peamine on siiski juhendi sisu.

Arutelu tulemusel leiti, et juhendi sihtrühm (kasutajad) on perearstid, -õed, lastearstid, ämmaemandad, sotsiaaltöötajad (sh lastekaitsetöötajad), koolitervishoiutöötajad, lapsevanemad. Hõlmatud populatsioon: 0 kuni 18 aastased lapsed ja nende vanemad/pered. Juhendiga hõlmamata küsimused: antenataalne periood; sünnitusmajas viibimise periood; tervisehäiretega (sh raske vaegtoitumine) laste ravi ja sekkumiste korraldamine; immuniseerimine.

Eelmise töörühma koosoleku järgselt esitasid osapooled olemasoleva juhendi osas probleemkohad ja osaliselt ka PICO küsimused. Need koondati ja püüti sõnastada esialgseid PICO formaadis kliinilisi küsimusi. Küsimused jaotuvad kolme gruppi: lapse areng, lapse tervisekontroll, lapse ja pere psühhosotsiaalne heaolu ja keskkond. Koosolekul vaadati ühiselt küsimused üle ja sõnastati tulemusnäitajaid.

#### **I Lapse areng**

1. Kas laste/noorukite puberteediilmingute regulaarne hindamine Tanneri skaala järgi võrreldes mittehindamisega viib kõrvalekallete varajasele leidmisele?  
Tulemusnäitaja: parem ravitulemus.

2. Kas kõigil 0-7 aastastel lastel hinnata kognitiivset (sh sõnaline areng) arengut standardiseeritud testiga vs vabas vormis kõrvalekallete varajaseks leidmiseks?  
Tulemusnäitaja: tulemuslikum sekkumine, testi tundlikkus ja spetsiifilisus.

Küsimuse juures täpsustati vanuse vahemik, kuna küsimuse esialgses sõnastuses oli „kõigil lastel“.

*Kas kõikide imikute ja väikelaste vanemaid peaks arenguhäirete ennetamiseks nõustama vs mittenõustama toitumisega seotud teemade osas?*

Küsimust ei peetud vajalikuks, kuna imiku toit ja toitumise juhend on olemas ja toimiv. Saab panna viite vastavale juhendile.

*Kas 0–18-aastaste laste kasvamise regulaarne jälgimine kasvukõverate abil võrreldes arvandmete fikseerimisega võimaldab varakult märgata kaalu/kasvuhäireid?*  
Selle küsimuse juures leiti, et ei ole vajalik, kuna kasutatakse kasvu- ja kaalukõveraid.

Pigem on vajalik IT lahendus, et andmed liiguks koos patsiendiga ja kõik saaksid andmeid näha.

3. Kas kõiki 0-7 aastaseid lapsi peab skriinima vs mitteskriinima (täpsustada testide nimed!) pervasiivsete arenguhäirete varajaseks avastamiseks?  
Tulemusnäitajad: tulemuslikum sekkumine, testi tundlikkus ja spetsiifilisus

Küsimuse juures täpsustati vanuse vahemikku, kuna küsimuse esialgses sõnastuses oli „kõiki lapsi“. Samuti oodatakse Tiinalt viie testi nimetusi ja seejärel saab küsimust vastavalt täpsustada.

4. Vaimse tervise riskide varajane märkamine universaalsete sõeltestide abil vs hindamine juba avastatud riskide korral.

Selle punkti osas oodatakse Tiinalt täpsustusi.

## II Lapse tervisekontroll

5. Kas kõikidel lastel terviseprobleemi avastamiseks teostada järgmised uuringud vs mitte?
  - ✓ Hemoglobiin
  - ✓ Veresuhkur
  - ✓ EKG

Tulemusnäitajad: varaste spordisurmade vähendamine, rauavaegusaneemia avastamine, tervishoiukulude vähenemine.

Küsimuse juures leiti, et uuringute juures ei pea olema uriin ja silmakontroll, mis olid toodud esialgses küsimuse sõnastuses. Nägemisega seonduva jaoks tuleb juhendisse eraldi küsimus.

6. Kas kõikidel vastündinud lastel terviseriskide avastamiseks teha terviseseseisundi hindamine kodus vs spetsialisti vastuvõtul?  
Tulemusnäitajad: lapse parem tervis, pere parem toimetulek, sotsiaalsete riskide avastamine, rehospitalseerimine, ema depressiooni varajane avastamine.

Küsimuse juures leiti, et see katab ka varasemalt lisaks olnud küsimused : *Kas kõik vastündinud, kes on varajaselt koju kirjutatud vajavad terviseriskide ennetamiseks ja rehospitalseerimise vähendamiseks kodust tervisekontrolli vs spetsialisti juures tervisekontrolli vs mitte midagi? Kas kõikidel vastündinud lastel terviseriskide avastamiseks teha terviseseisundi hindamine kodus vs spetsialisti vastuvõtul? Kas kõik vastündinud, kes on varajaselt koju kirjutatud vajavad terviseriskide ennetamiseks ja rehospitalseerimise vähendamiseks kodust tervisekontrolli vs spetsialisti juures tervisekontrolli vs mitte midagi?*

*Kas kõiki lapsi vanuses 8-15 (kokku leppida vanus!) aastaseid peaks nõustama vs mittenõustama soovimatu rasestumise ja STLI esinemissageduste vähenemiseks?-*

Küsimuse juures leiti, et ei ole vaja, kuna see on koolis inimeseõpetuse ainekavas käsitletav teema ja lisaks tegelevad teemaga ka nooretnõustamiskabinetid.

Kas kõik nabasongadega lapsed vajaksid terviseprobleemide ennetamiseks sekkumine 1 vs sekkumine 2?  
Tulemusnäitajad

Küsimuse juures leiti, et seda tuleb veel täpsustada kirurgidega.

7. Kas kõik fimoosiga lapsed vajaksid kirurgilist sekkumist (sh hindamine) vs mitte terviseprobleemide ennetamiseks?

Tulemusnäitajad

Küsimuse juures leiti, et seda tuleb täpsustada kirurgidega.

8. Kas kõiki lapsi peaks silmade ja nägemisprobleemide avastamiseks skriinima test 1 vs test 2 vs nägemise hindamine silmatabeli alusel?

Tulemusnäitajad

Küsimuse juures leiti, et vajalik on täpsustada testid, mida sekkumisena kasutatakse ja kas need katavad ka strabism või pisarakanali kitsenemise sümptomite avastamise. Vajalik täpsustada silmaarstidega.

9. Kas kõikidel lastel kuulmisprobleemide avastamiseks hinnata helihargiga vs muu heli tekitava vahendiga?

Tulemusnäitajad

Küsimuse juures leiti, et vajalik on täpsustada testid, mida sekkumisena kasutatakse. Vajalik täpsustada kõrvaarstidega.

10. Kas kõiki lamenenud põlvõlviga (lisaks ka rühihäirete ja jalgade deformatsioonihäired?) lapsi terviseriskide ennetamiseks sekkumine 1 vs sekkumine 2 vs mitte midagi?

Küsimuse juures leiti, et vajalik on täpsustada mis on sekkumised. Kui on teada, mida peaks tegema, siis saab ka otsustada kuhu ja kelle juurde pöördub. Vajalik täpsustada ortopeedidega.

11. Kas 0–12-kuu vanuste imikute toitmise intervjuu koos kirjaliku teabematerjaliga vs kirjaliku teabematerjaliga vähendab kaalu/kasvuhäirete ja rauavaeguse esinemissagedust?

Tulemusnäitajad

12. Kas alla 6-kuulisele imikule terviseseisundi parandamiseks alustada lisatoidu andmist vs mitteandmist?

Tulemusnäitajad: rinnapiimaga toitmise aeg, toitainete defitsiit, allergiate teke

13. Kas kõiki alla 3 aastaseid lapsi vaimse terviseprobleemi avastamiseks teha kliiniline intervjuu vs testida x testiga vs mitte testimine?

### III Lapse ja pere psühhosotsiaalne heaolu ja keskkond

14. Kas pere eri toitumise vs tavapärase toitumissoovituste järgimine mõjutab lapse terviseseisundit?  
Tulemusnäitajad

Küsimust on vaja täpsustada.

15. Kas kõiki emasid peaks nõustama sünnitusjärgse kontratseptiooni osas vs mitte soovimatu raseduse vähendamiseks.  
Tulemusnäitajad

Küsimust on vaja täpsustada.

16. Kas kõikide emade sünnitusjärgse depressiooni varajaseks avastamiseks testida terviseseisundit vs kliinilise intervjuuga vs test x ?  
Tulemusnäitaja

Küsimust on vaja täpsustada, mis on need tavapärased sekkumised, mida nt praegu kasutatakse? Oluline on kas teatida või mitte, mitte testimise koht. Koduviisi juures saab välja tuua tulemusnäitajana ema depressiooni varajase avastamise.

17. Vanemlike oskuste hindamine standardiseeritud hindamisvahendiga vs intervjuu meetodil.  
Tulemusnäitajad

Vajalikud Tiina täpsustused.

18. Pere ressursside/ toimetuleku hindamine standardiseeritud hindamisvahendiga vs hindamata jätmine.

Vajalikud Tiina täpsustused.

19. Vigastuste vältimise hindamine koduses keskkonnas vs nõustamine ambulatoorsel vastuvõtul.

Vajalikud Tiina täpsustused.

20. Lapse toitumise ja füüsilise aktiivsuse hindamine standardiseeritud hindamisvahenditega vs muul viisil.

Vajalikud Tiina täpsustused.

*Vaimse tervise riskide varajane märkamine universaalsete sõeltestide abil vs hindamine juba avastatud riskide korral.*

Vajalikud Tiina täpsustused.

Esialgssed küsimused: *Kas kõikidel vastündinud lastel sotsiaalsete riskide avastamiseks teha terviseseisundi hindamine kodus vs spetsialisti vastuvõtul? Kas kõikidel vastündinud lastel sotsiaalsete riskide avastamiseks teha terviseseisundi hindamine kodus vs spetsialisti vastuvõtul? - jäeti välja kuna kattuvad juba eespool oleva küsimusega, mille juurde saab nende põhjal teha tulemusnäitajad. Kas kõikide emade terviseseisundit (sh vaimne tervis) peab hindama vs mitte hindama*

*sünnitusjärgselt?* - jäeti välja kuna seondub pigem sünnitusjärgse depressiooni küsimusega.

*Kas kõiki alla 3- aastaseid lapsi vaimse terviseprobleemi avastamiseks teha kliiniline intervjuu vs testida x testiga vs mitte testimine?* – jäeti välja kuna kattub juba eespool oleva vaimse arengu teemaga.

*Kas kõikide vastsündinud lastega peredele vaimsete terviseriskide avastamiseks peaks tegema koduviidi vs visiidi perearstikeskusesse?* - jäeti välja kuna kattub juba eespool oleva koduviidi küsimusega.

*Kas kõikidele vastsündinud lastega peredele peaks toitumisprobleemide ennetamiseks peaks tegema koduviidi vs visiidi perearstikeskusesse?* - jäeti välja kuna kattub juba eespool olevate koduviidi ja toitumise küsimustega.

#### **OTSUSTATI:**

1. Järgmiseks korraks täpsustatakse kliinilisi küsimusi ja tulemusnäitajaid.
2. Sotsiaalministeerium kaasab juhendi väljatöötamisse lastepsühhiaatrite ja psühholoogide esindajad ja küsib sisendit silmaarstidelt nende plaanitavate võimalike muudatuste kohta ja kõrvaarstidelt kuulmise osa.
3. Tiina täpsustab oma esitatud küsimusi, samuti saadab info viie valideeritud hindamisinstrumendi kohta.
4. Lastearstid räägivad ortopeedide ja kirurgidega koosolekul tõstatunud vastavate küsimuste osas.

(allkirjastatud digitaalselt)  
Mare Toompuu  
Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)  
Mare Toompuu  
Protokollija